

OBSAH

Predhovor	7
1 Úvod do dejín cirkevného práva	17
1.1 Všeobecná charakteristika	17
1.2 Biblické základy	21
1.2.1 Starý Zákon	24
1.2.2 Nový Zákon	26
1.3 Tradícia	31
2 Prvotná Cirkev a právo (1.–3. stor.)	35
2.1 Vznik kresťanstva a založenie Cirkvi	35
2.1.1 Rímska ríša pred príchodom kresťanstva	35
2.1.2 Založenie Cirkvi a šírenie kresťanstva	39
2.2 Charakteristika prvotnej Cirkvi ako spoločnosti	41
2.2.1 Pneumatická demokracia	41
2.2.2 Monarchický episkopát	43
2.2.2.1 <i>Cirkevné úrady a presadenie sa monarchického episkopátu</i>	43
2.2.2.2 <i>Budovanie metropolitnej organizácie a primát rímskeho biskupa</i>	50
2.3 Vzťah kresťanov k rímskemu štátu	53
2.3.1 Cirkev a spoločnosť	53
2.3.2 Trestné postihy kresťanov zo strany rímskeho štátu	59
2.3.2.1 <i>Vývoj do vydania Milánskeho ediktu</i>	59
2.3.2.2 <i>Právne základy</i>	70
2.4 Právo prvotnej Cirkvi	73
2.4.1 Vznik cirkevného práva (počiatky <i>ius antiquum</i>)	73
2.4.2 Pramene práva obdobia apoštolských a cirkevných Otcov	76
2.4.2.1 <i>Starokresťanské patristické spisy</i>	76
2.4.2.2 <i>Pseudo-apoštolské zbierky</i>	79
3 Všeobecné koncily a rozvoj exemptného práva	85
3.1 Vývoj v Rímskej ríši po vydaní Milánskeho ediktu	85
3.2 Všeobecné koncily obdobia starobylého práva (4.–12. stor.)	88
3.2.1 Prvý nicejský koncil	90
3.2.2 Prvý konštantínopolský koncil	94
3.2.3 Ostatné ekumenické koncily	96
3.3 Rozvoj rehoľníctva a začiatky exemptného práva	99

4 Východný césaropapizmus (4.–15. stor.)	105
4.1 Vznik a rozvoj césaropapizmu	105
4.2 Ortodoxné kresťanstvo ako štátne náboženstvo Rímskej ríše	107
4.2.1 Rozvoj césaropapizmu a cirkevné privilégiá	107
4.2.2 Dobudovanie cirkevnej organizácie	111
4.3 Vrcholný césaropapizmus a ďalší vývoj	114
4.4 Vzťah rímskych biskupov k Východu	118
4.4.1 Formovanie pápežského primátu	118
4.4.2 Veľká východná schizma	121
4.5 Pramene práva	124
4.5.1 Zbierky ranej byzantskej éry (4.–8. stor.)	124
4.5.2 Zbierky neskoršej byzantskej éry (9.–15. stor.)	126
5 Západný césaropapizmus (5.–9. stor.)	129
5.1 Sťahovanie národov a prijatie kresťanstva germánskymi národmi	129
5.2 Vznik a rozvoj césaropapizmu	131
5.2.1 Prijatie ortodoxného kresťanstva Frankami	131
5.2.2 Feudálne zriadenie a inštitút súkromných kostolov	134
5.2.3 Vnútorň život franskej cirkvi a misie na Západe	137
5.3 Politický rozkol pápežstva s Východom	140
5.4 Vrcholný césaropapizmus a ďalší vývoj	142
5.4.1 Obnovenie západného cisárstva	142
5.4.2 Rozmach Ríše a náboženská politika Karola Veľkého	144
5.5 Vývoj po Karolovi Veľkom	147
5.6 Pramene práva (4.–pol. 9. stor.)	151
5.6.1 Štátno-cirkevné právo	151
5.6.2 Cirkevné právo	153
6 Vzťah cirkevného práva k právu rímskemu	159
6.1 Vývoj na Východe a Západe	159
6.2 Pramene práva	162
6.2.1 Rímske zákonníky	162
6.2.2 Rímske barbarské zákonníky	163
7 Pseudo-izidoriánske dekretálie a ďalšie falzifikáty z Franskej ríše (pol. 9. stor.)	167
7.1 Pseudo-izidoriánske dekretálie	168
7.1.1 Charakter zbierky	168
7.1.1.1 Autorstvo a názov	168
7.1.1.2 Čas a miesto vzniku	170
7.1.1.3 Zámery a sledované ciele	171

7.1.1.4 Použité metódy	173
7.1.1.5 Štruktúra	174
7.1.2 Vplyv na ďalší vývoj	176
7.1.3 Odhalenie falošnosti	178
7.2 Ďalšie falzifikáty zo pseudo-izidorskej dielne	179
8 Cirkevné právo na Veľkej Morave	183
8.1 Príchod Slovanov a vývoj do 9. storočia	183
8.2 Veľká Morava	185
8.2.1 Vznik štátu a byzantská misia	185
8.2.1 Založenie Veľkomoravskej ríše a Metodova činnosť	191
8.3 Zánik Veľkej Moravy a cyrilo-metodský odkaz	195
8.4 Pramene práva	197
8.4.1 Zápovede svätých Otcov	200
8.4.2 Súdny zákonník pre laikov	201
8.4.3 Nomokánon	202
9 Cirkevné reformy 10. a 11. storočia	205
9.1 Nábožensko-politická situácia a obnovenie cisárstva za Ota I. Veľkého	205
9.1.1 Úpadok univerzálnej moci a vzostup Východofranskej ríše	205
9.1.2 Vnútoraná politika a inštitút laickej investitúry	208
9.1.3 Nástupcovia Ota I. Veľkého	211
9.2 Reformné prúdy v Cirkvi	213
9.2.1 Kláštorné reformné hnutie	213
9.2.2 Gregoriánska reforma	216
9.3 Cirkevná reforma a pramene práva	223
9.4 Formovanie Uhorského kráľovstva	230
10 Obdobie klasického práva (<i>ius novum aevi</i>) a vrcholný stredovek	235
10.1 Všeobecná charakteristika	235
10.2 Hierarchická a územná štruktúra Cirkvi	238
10.3 Cirkevné súdnictvo	243
10.4 Rehoľníctvo a rozvoj laickej zbožnosti	247
10.5 Krížové výpravy a rytierske rehole	251
10.6 Rozvoj scholastiky a univerzít	254
10.7 Inkvizícia	258
10.8 Vývoj na Východe	262
10.9 Cirkevné právo v klasickom období	265

10.10	Vývoj na území Slovenska do protestantskej reformácie (12.–15. stor.)	269
11	Graciánov dekrét (pol. 12. stor.)	273
11.1	Charakter zbierky	273
11.1.1	Dôvody zostavenia	273
11.1.2	Autorstvo a názov	275
11.1.3	Použité metódy	276
11.1.4	Štruktúra	278
11.2	Ďalší osud Dekrétu	280
11.2.1	Vysvetľovanie a glosovanie	280
11.2.2	Chyby a pokusy o opravu	282
11.3	Vplyv na ďalší vývoj	283
11.3.1	Povaha a názory na oficialitu	283
11.3.2	Prednosti v porovnaní so staršími zbierkami	285
12	Teokratické požiadavky pápežstva (pol. 12.–pol. 13. stor.)	287
12.1	Historické pozadie a teologicko-právne základy	287
12.2	Presadzovanie pápežskej teokracie	291
12.2.1	Alexander III. a patronátne právo	291
12.2.2	Vrchol pápežskej moci za Inocenta III.	294
12.2.3	Inocent IV. a úpadok cisárskej moci	299
12.3	Pograciánske zbierky	302
13	Avignonský exil (pol. 13.–14. stor.)	307
13.1	Reakcia národných štátov na pápežskú teokraciu	307
13.1.1	Úpadok univerzálnej moci	307
13.1.2	Vzostup Francúzska a konflikt s pápežstvom	309
13.2	Avignonské pápežstvo	314
13.2.1	Fiškálna politika avignonskej kúrie	315
13.2.2	Spory s rímsko-nemeckou Ríšou a Anglickom	318
13.3	Zbierky zahrnuté do Korpusu kánonického práva	322
13.3.1	Dekretálie Gregora IX.	323
13.3.2	Zbierka Bonifáca VIII.	324
13.3.3	Klementíny	325
13.3.4	Extravaganty Jána Chappuiseho	326
14	Veľká západná schizma a myšlienkové zmeny v stredovekej spoločnosti (15. stor.)	329
14.1	Príčiny schizmy a konciliárne hnutie	329
14.2	Kostnický koncil a husitizmus	333

14.3 Bazilejský koncil a ďalší vývoj	337
14.4 Nové myšlienkové smery a zemepisné objavy v zámorí	344
14.4.1 Renesancia a humanizmus	344
14.4.2 Zámorské objavy	347
14.5 Korpus kánonického práva	348
15 Protestantská reformácia (16.–17. stor.)	351
15.1 Začiatky novoveku	351
15.2 Príčiny vzniku reformácie	353
15.3 Reformácia v Nemecku	355
15.3.1 Martin Luther a luteranizmus	355
15.3.2 Šmalkaldská vojna a Augsburgský snem	362
15.3.3 Tridsaťročná vojna a Vestfálsky mier	364
15.4 Luteranizmus v Prusku a Škandinávii	367
15.5 Reformácia vo Švajčiarsku a Francúzsku	369
15.5.1 Ján Kalvín a kalvinizmus	369
15.5.2 Náboženské vojny vo Francúzsku	371
15.6 Priebeh reformácie v ďalších európskych krajinách	374
15.6.1 Poľsko a Čechy	374
15.6.2 Rakúsko, Uhorsko a Sedmohradsko	375
15.6.3 Holandsko	377
15.6.4 Britské ostrovy	378
15.6.4.1 Anglicko	378
15.6.4.2 Škótsko a Írsko	383
15.7 Šírenie reformácie na Slovensku	385
15.8 Pramene práva nezahrnuté do Korpusu kánonického práva	387
16 Obdobie poklasického práva (<i>ius novissimum</i>) a Tridentský koncil	389
16.1 Všeobecná charakteristika	389
16.2 Tridentský koncil	393
16.2.1 Dôvody zvolania	394
16.2.2 Priebeh	396
16.2.3 Prijaté závery a uznesenia	400
17 Protireformácia a vzťahy Cirkvi a štátu po Tridentskom koncile (16.–18. stor.)	405
17.1 Protireformačné aktivity a katolícke misie	405
17.1.1 Založenie Spoločnosti Ježišovej a rozvoj rehoľníctva	405
17.1.2 Priebeh protireformácie	409
17.1.3 Situácia v katolíckych krajinách a inkvizícia	413

17.1.4	Rozvoj teológie, vied a umenia	415
17.1.5	Svetové misie a juhoamerické redukcie	417
17.2	Cirkev v absolutistických monarchiách	420
17.2.1	Pápežský centralizmus a vzťah Cirkvi k svetskej spoločnosti	420
17.2.2	Štátny absolutizmus, osvietenstvo a nové herézy	422
17.2.3	Teórie štátneho cirkevnictva v katolíckych krajinách	426
17.2.3.1	<i>Regalizmus v Španielsku</i>	426
17.2.3.2	<i>Galikanizmus vo Francúzsku</i>	426
17.2.3.3	<i>Episkopalizmus a febronianizmus v Nemecku a Rakúsku</i>	429
17.2.3.4	<i>Jozefinizmus v Rakúsku</i>	430
17.2.4	Nadradenosť štátu nad Cirkvou a zrušenie Spoločnosti Ježišovej.....	433
17.3	Protireformácia a rekatolizácia na území Slovenska	436
17.4	Potridentské pramene práva	440
18	Veľká francúzska revolúcia a Prvý vatikánsky koncil (19. stor.)	445
18.1	Revolúcia vo Francúzsku a odluka cirkvi od štátu	445
18.2	Napoleon I. Bonaparte a zánik rímsko-nemeckej Ríše	451
18.3	Veľká sekularizácia v Nemecku	453
18.4	Koniec napoleonských vojen a obdobie reštaurácie	455
18.4.1	Viedenský kongres a medzinárodná politika Svätej Stolice	455
18.4.2	Obnovovanie pomerov a mimoeurópsky rozvoj katolicizmu	457
18.5	Národné revolúcie polovice 19. storočia	462
18.6	Začiatky procesu emancipácie Cirkvi a ďalší rozvoj rehoľníctva	466
18.7	Vývoj na kresťanskom Východe	468
18.8	Reakcia Cirkvi na modernizmy	471
18.9	Prvý vatikánsky koncil	472
18.10	Kultúrny boj a pontifikát Leva XIII.	475
18.11	Pontifikát Pia X. a prvá svetová vojna	482
18.12	Situácia v Rakúsko-Uhorsku a na Slovensku	487
19	Obdobie kodifikovaného práva (<i>ius codificatum</i>) a Kódex kánonického práva z roku 1917	493
19.1	Všeobecná charakteristika	493
19.2	Kodifikácia práva Latinskej cirkvi	494
19.2.1	Prípravné práce od Prvého vatikánskeho koncilu	494

19.2.2 Kodifikačné práce a promulgácia Kódexu	496
19.2.3 Štruktúra Kódexu	499
19.2.4 Charakter Kódexu a názory na jeho prijatie	501
20 Obdobie po vydaní Kódexu a Druhý vatikánsky koncil (20. stor.)	505
20.1 Medzivojnový vývoj	505
20.1.1 Situácia po prvej svetovej vojne a pontifikát Benedikta XV.	505
20.1.2 Pontifikát Pia XI. a vzostup fašizmu	507
20.1.2.1 <i>Konkordátna politika Apoštolskej Stolice a uzavretie Lateránskych dohôd</i>	507
20.1.2.2 <i>Nábožensko-politický vývoj v jednotlivých štátoch</i>	509
20.1.2.2.1 <i>Šírenie sa komunizmu</i>	509
20.1.2.2.2 <i>Nástup fašizmu</i>	511
20.1.2.2.3 <i>Ostatné krajiny</i>	516
20.1.3 Katolícke misie	521
20.2 Druhá svetová vojna a povojnové rozdelenie sveta	522
20.2.1 Pontifikát Pia XII. a priebeh vojny	522
20.2.2 Povojnový vývoj a obdobie studenej vojny	526
20.2.2.1 <i>Západný blok</i>	528
20.2.2.2 <i>Východný (sovietsky) blok</i>	534
20.2.2.3 <i>Latinská Amerika a misijné krajiny</i>	540
20.3 Druhý vatikánsky koncil	543
20.3.1 Pontifikát Jána XXIII. a prvá fáza koncilu	543
20.3.2 Pontifikát Pavla VI. a dokončenie koncilu	546
20.3.2.1 <i>Ostatné fázy koncilu</i>	546
20.3.2.2 <i>Koncilové závery a ich realizácia</i>	549
20.4 Pontifikát Jána Pavla II. a platné právo	553
20.4.1 <i>Rekodifikácia práva Latinskej cirkvi</i>	555
20.4.2 <i>Kodifikácia práva východných katolíckych cirkví</i>	559
20.5 Situácia v Československu a na Slovensku	562
20.5.1 <i>Vývoj do roku 1948</i>	562
20.5.2 <i>Vývoj za čias komunizmu</i>	565
20.5.3 <i>Súčasný vývoj</i>	540
Bibliografia	573
Menný register	581
Vecný register	593